

τῆς, ὥς τυφλῶς ὑπετάχθησαν εἰς τὴν δυνάμιν του· ἐκείθεν ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἀλλ' ὁ σόλος ἀγωνιζόμενος νὰ περιπλεύσῃ τὸ ἀκρωτήριον τῶ ὄρους Ἀΐω (ἀγίε ὄρες), διὰ νὰ κυριεύσῃ τὰ παραθαλάσσια ταύτης τῆς χώρας, ὑπέπεσεν εἰς τοιαύτην σφοδρὰν τρικυμίαν, ὥς κατεποντίσθησαν ὑπὲρ τὰ τριακόσια πλοῖα, καὶ ἐπνίγησαν ὡς εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν. Ἐν τούτοις δέ, τὸ περὶ αὐτῆ στρατεύμα, τὸ ὁποῖον ἐπορεύετο τὸν μακρύτερον δρόμον τριγύρω, ἔπαθε τὰ ὀμμία· διότι ὄν ἐστρατοπεδευμένον εἰς κινδυνώδη τόπον, οἱ Θράκες ὤρμησαν διὰ νυκτὸς, καὶ ἔκαμον μεγάλον φόρον, πληγώσαντες καὶ αὐτὸν τὸν Μαρδόνιον, ὅσις βλέπων τὸ στρατεύμα τε ἀνίκανον νὰ βασάσῃ τὸν πόλεμον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Περσικὴν αὐλὴν περίλυπος καὶ ἐντρομος διὰ τὴν διὰ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης φθορὰν τε.

Ἀλλ' ἡ ἀτυχία μιᾶς ἢ δύο ἐκστρατειῶν δὲν ἦτον ἱκανὴ νὰ καταπραῦνῃ τὴν μνησικακίαν καὶ φιλεκδικίαν τῶ Περσικῆ βασιλείως, ὁ ὁποῖος ἔχων ἀπείρους σχεδὸν ἐπιχειρηματικὰς τρόπους, ἄμετρον πλῆθος, καὶ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο αὐξάνοντα ἀπὸ τῆς φθορᾶς, ἐσερεῖτο τόσῳ περισσότερον εἰς τὴν ἀπόφασίν τε, ὅσῳ περισσοτέραν ἀντίστασιν εὕρισκε, καὶ ἐδιπλασίαζε τὰς ἐτοιμασίας κατ' ἀναλογίαν τῶν πρώτων τε ἀποτεύξεων. Αὐτὸς ἤδη συνιδὼν, ὅτι ἡ νεότης καὶ ἀπειρία τῶ Μαρδόνιε ἦσαν ἀναξίαι τηλικέτε ἐπιχειρήματος, ἐχειροτόνησεν αὐτ' αὐτῆ δύο στρατηγοὺς, τὸν Δᾶτιν, Μῆδον τινὰ, καὶ Ἀρταφέρην, τὸν υἱὸν τῶ πρώην σατράπῃ τῶν Σάρδεων. Αὐτὸς ἐμελέτα τρώοντι νὰ πολεμήσῃ τὴν Ἑλλάδα με' ὅλας τὰς δυνάμεις, ἐπιθυμῶν νὰ τιμωρήσῃ κατὰ κράτος τὰς Ἀθηναίους, τὰς ὁποῖας ἐθεώρει πρωταίτιους τῆς τελευταίας τῶν Ἰώνων ἀπο-

σιας. Πρὸς τέτοις, ὁ Ἰππίας εὐρισκόμενος παρ' αὐτῶ, ἐσπέδαζε γ' αἰξήσῃ τὴν πλεονεξίαν τε, καὶ νὰ ζωπυρῇ τὴν ὀργὴν τε λέγων, “ὅτι ἡ Ἑλλάς ἦτο τά-
 99ρα ἐν ἀντικείμενον ἄξιον τοιέτε τροπαιέχε μονάρχε·
 99ὅτι ὁ κόσμος ἐξαύμαζεν αὐτὴν πρὸ πολλῆ, καὶ ἂν αὐ-
 99τὴ δὲν ταπεινώσῃ εἰς ὀλίγον, μὲ τῆ καιρῆ τὴν πρόσ-
 99δον ἢ μπόρει γ' ἀποσπάσῃ καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν Περσίαν
 99τὸ σέβας καὶ τὴν ὑποταγὴν ὅλα τῆ κόσμῳ.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρακινέμενος ὁ Δαρεῖος ἀπὸ πᾶσαν ἀφορμὴν πλεονεξίας καὶ ὀργῆς, ἀπεφάσισε νὰ προ-
 σηλώσῃ τὴν νῦν τε εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον.
 Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τε ἔσειλεν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
 τῆ Δημοκίδες, ἐνὸς Ἑλλήνος ἰατρῆ, κατασκοπέυς,
 διὰ νὰ κατασκοπεύσῃ τὴν δύναμιν καὶ κατάστασιν τῶν
 ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐπειδὴ τότε αὕτη ἡ κρυ-
 φία ἀποστολὴ ἐδυσύχησεν, ἐξαπέσειλεν ἤδη κήρυκας,
 παραγγειλάς νὰ κηρύξωσι τὴν ὀργὴν τε, καὶ ἐν ταύτῳ
 νὰ μάθωσι τίνα φρονήματα εἶχον περὶ αὐτῆ αἱ διά-
 φοροι τῆς Ἑλλάδος πόλεις. Οἱ δὲ τρόπος, τὸν ὁποῖον
 οἱ Πέρσαι μετεχειρίζοντο, ὅτε ἤλπιζον ὑποταγὴν
 ἀπὸ ταπεινοτέρας ἐπαρχίας, ἦτον αὐτὸς, τὸ νὰ ζη-
 τῶσι δηλ. γῆν καὶ ὕδωρ εἰς ὄνομα τῆ βασιλείως, καὶ ὅ-
 σαι δὲν ἔδιδον αὐτὰ, ἐξεωρῶντο ὡς πολέμιοι. Ὅθεν,
 ἵτε ἔφθασαν οἱ κήρυκες εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολλαὶ πό-
 λεις φοβέμεναι τὴν Περσικὴν δύναμιν, ὑπήκεσαν εἰς
 τὰ ζητήματά της. Οἱ Αἰγινῆται, καί τινες ἄλλαι νῆ-
 σοι, ὑπετάχθησαν προθύμως· καὶ σχεδὸν αἱ πόλεις ὅ-
 λαι, πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, ἔκριναν νὰ
 προδώσωσιν ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας τὴν ἐλευθερίαν τῆς
 πατρίδος.

Ἀλλ' αὐταὶ αἱ δύο εὐγενικαὶ δημοκρατίαι γινώσκ-

κεσαι τὴν ἐκ τῆς ἐλευθερίας εὐδαιμονίαν, δὲν ἠθέλησαν νὰ ὁμολογήσωσιν ἀνωτέραν τὴν Περσικὴν δύναμιν, ἀλλ' ἀπεφάσισαν νὰ πολεμήσωσιν ἕως τῆς τελευταίας ῥανίδος τῆ ἀΐματος. Ὅθεν ἀντὶ νὰ δώσωσιν εἰς τὰς κήρυκας γῆν καὶ ὕδωρ, ἔρριψαν τὸν μὲν εἰς πηγάδιον, τὸν δὲ εἰς βαθὺν λάκκον, καὶ παρεκάλεν μετὰ χλεύης νὰ λάβωσιν ἐκεῖθεν γῆν καὶ ὕδωρ. Τῆτο δὲ ἔπραξαν ἴσως, διὰ ν' ἀποκόψωσι πᾶσαν ἐλπίδα διαλλαγῆς, καὶ νὰ μὴ ἐλπίζωσι καταφυγὴν εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὴν ἐπιμονήντων καὶ ἀπόγνωσιν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μὴ εὐχαριστούμενοι εἰς ταύτην τὴν πρὸς τὰς Πέρσας ἔβρην, καὶ θέλοντες νὰ παιδεύσωσι τὰς Αἰγινήτας, οἱ ὁποῖοι ὑποταχθέντες ἀτίμως εἰς τὴν Περσικὴν δύναμιν, ἐπρόδωκαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἔσειλαν πρέσβεις πρὸς τὰς Σπαρτιάτας, καὶ παρέστησαν τὸ πρᾶγμα ζωηρότατα μεγαλύνοντες μὲ ἐκείνην τὴν εὐγλωττίαν, δι' ἣν ἦσαν αἰείποτε περίφημοι. Ἐμπροσθεν τοιούτων κριτῶν δὲν ἠμπόρει βέβαια νὰ εὕρωσι πολλὰς ὑπερασπιστὰς ἢ δειλία καὶ ἡσμικροψυχία, δι' ὅ καὶ οἱ Σπαρτιάται κρίναντες ἀμέσως ἐνόχως τὰς Αἰγινήτας, ἔσειλαν τὸν Κλεομένην, ἕνα τῶν δύο βασιλέων, διὰ νὰ ζητήσῃ τὰς πρωταιτίους τῆς τοιαύτης ἀτίμης ὑποταγῆς. Ἀλλ' οἱ Αἰγινήται μὴ θέλοντες νὰ τὰς παραδώσωσιν, ἐπροφασίζοντο, ὅτι ὁ Κλεομένης ἦλθε χωρὶς τῆ συμβασιλέως Δημαράτου, ὅστις ἐπροδίδαξεν αὐτὸς τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Τότε ὁ Κλεομένης ἐπιστρέψας εἰς τὴν Σπάρτην ὄλως πνέων ὀργὴν καὶ θυμὸν κατὰ τῆ Δημαράτου, ὅστις ἠναντιώθη εἰς τὴν προσαγὴν τῆς πατρίδος, ἠγωνίζετο νὰ τὸν ἀποβάλλῃ τῆ θρόνου ὡς νόθον καὶ μὴ ἐκ τῆ βασιλικῆς γένους. Ἐπ' ἀληθείας, ὁ Δημάρατος ἐγεννήθη μόνον ἑπτὰ μῆνας

μετὰ τὸν γάμον, καὶ τὲτο ὑπετίθετο παρὰ πολλῶν ἰκανὸν δείγμα τῆς νοθείας τε. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὕτη ἡ κατηγορία ἀνενεώθη, τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν διωρίθη δικαστῆς· ἀλλ' ἡ Πυθία διαφθαρθεῖσα χρήμασι κρυφίως ὑπὸ τῷ Κλεομένει, ἀπεκρίθη ὡς ἔτος ἐπεθύμει κατὰ τῆ συντρέφετε. Ὁ ἔν Δημάρατος κηρυχθεὶς νόθος, καὶ μὴ ὑποφέρων τοιαύτην ἀτιμίαν, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πατρίδα πρὸς τὸν Δαρείον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐδέχθη λίαν φιλοφρόνως, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γῆν τε καὶ πόλεις ἐν τῇ Περσίᾳ. Μετὰ τῆτον διεδέχθη τὸν θρόνον ὁ Λεωτυχίδης, ὁ ὁποῖος ἐκ συμφώνου μετὰ τὸν Κλεομένην ἐπαίδευσεν τὰς Αἰγινήτας, παραδὼς δέκα ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐνόχους πολίτας εἰς τὰς Ἀθηναίους. Ὁ Κλεομένης μετ' ἐ πολὺ ἀποδειχθεὶς, ὅτι διέφθειρε τὴν ἱερειαν μετὰ χρήματα, ἐφονεύθη αὐτοχειρὶ κατὰ τὴν ὀρμὴν τῷ ἀπελπισμῷ τε.

Οἱ δὲ Αἰγινήται παραπονέμενοι ματαίως διὰ τὴν κατ' αὐτῶν ἀσυνρότητα, ἀπεφάσισαν ν' ἀποκτήσωσι μετὰ βίαν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπόρουσαν ν' ἀποκτήσωσι μετὰ τὰς δεήσεις, καὶ ἐπομένως ἐπίασαν τὸ πλοῖον τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὁποῖον κατ' ἔθος ἀπὸ τῆ Θησέως ἐπέμπετο κατ' ἔτος εἰς τὴν Δῆλον, διὰ τὰ προσφέρη θυσίαν. Τοῦτο πρὸξένησε ναυτικὸν πόλεμον μεταξὺ τῶν δύο πύλων, καὶ μετὰ διαφόρους ἀμοιβαίας νίκας καὶ φθορὰς οἱ μὲν Αἰγινήται ἐνίκηθησαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔμειναν θαλασσοκράτορες. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχὰς ἐφαίνοντο πρὸς ὄφελος τῷ ἐχθρῷ, ἀπέβησαν πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι γενομένοι δυνατοὶ κατὰ θάλασσαν, ἦσαν ἱκανοὶ ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὸν Περσικὸν

σόλον, καὶ ἅ' ἀποκόψωσιν ὅλας τὰς τροφὰς, ὅσαι ἐφέροντο ἀδιαλείπτως εἰς τὸ πεζὸν αὐτῶν στρατεύμα.

Ἐν τέτοις, αἱ πολεμικαὶ ἐτοιμασίαι ἐγίνοντο ἑκατέρωθεν μὲ μεγάλην σπεδὴν καὶ ταχύτητα. Ὁ Δαρεῖος ἐβείλεν ἀντὶ τῆς Μαρδονίης τὴν ἀρχιστρατήγην Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην ὡς εἰς βεβαίαν νίκην, καθὼς αὐτὸς ἐφαντάζετο, οἱ ὅποιοι ἔχοντες 600 πλοῖα καὶ 120,000 (1) ἀνθρώπους, ἐπροσάχθησαν νὰ λεηλατήσωσι τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἐρέτριαν, μίαν μικρὰν πόλιν, ἣτις ἠνώσθη εἰς τὴν κατ' αὐτῆς συμμαχίαν, καὶ νὰ κατακαύσωσιν ὅλας τὰς οἰκὰς καὶ ναῦς αὐτῶν, καὶ νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν ὅλας τὰς ἐγκατοίκους εἰς τὴν Θυλείαν· ἡ δὲ χώρα ἔπρεπε νὰ ἐρημωθῆ, καὶ τὸ στρατεύμα εἶχε μεθ' ἑαυτῆς ἰκανὸν ἀριθμὸν ἀλύσεων καὶ σιδηρῶν, διὰ νὰ δεσμεύσῃ τὰ νικηθησόμενα ἔθνη.

Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον ἄλλο τι ἢ ἀντιτάξωσιν εἰς τῆτο τὸ τρομερὸν κακὸν, εἰμὴ μόνον τὴν ἀνδρίαν, τὴν ὀργὴν, τὸν φόβον τῆς θυλείας, τὴν πολεμικὴν τέχνην, καὶ περίπερ δέκα χιλιάδας ἀνθρώπων. Αἱ ἐμφύλιοι αὐτῶν διχόνοιοι, καὶ οἱ πόλεμοι μετὰ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὲς ἐνθουσιασμὸν καὶ ἐπιτηδειότητα εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς στρατηγήματα ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα τῶν πολιτῶν παροξυνόμενον καὶ γυρναζόμενον πάντοτε, κατήντησεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἐντελείας, καὶ τὰς ἔκαμεν ἐπιτηδεῖς ἐναντὶ παντὸς κινδύνου. Αἱ Ἀθηναῖοι πρὸ πολλῆς ἤσκειν τὰς τρι-

(1) Κατ' ἄλλας 500,000, καὶ κατ' ἄλλας 110,000. Ἐκ τῶν δύο Περσικῶν στρατηγῶν ὁ μὲν Δᾶτις ἐσέβητο διττὴν ἡλικίαν καὶ ἐμπειρίαν, ὁ δὲ Ἀρταφέρνης διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ βασιλικὸν γένος.

νας, αἱ ὁποῖαι κάμνεσι μίαν ἐπαρχίαν ἀξίαν τῆ νὰ ἐκτείνῃ καὶ ν' ἀπολαύῃ τὰς νίκας τῆς. Καθεὶς πολίτης ἦτο πολιτικός ἅμα καὶ στρατηγός, καὶ καθεὶς στρατιώτης ἐθεώρει τὸν ἑαυτόν τε ὡς τὸ τεῖχος τῆς πατρίδος. Εἰς αὐτὴν τὴν μικρὰν ἐπαρχίαν, ὅθεν κατ' ἀρχὰς προέκυψαν ὅλ' αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ ὁποῖαι ἐκαλλώπισαν μετὰ ταῦτα τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἦσαν τότε τρεῖς ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἐξείχον τῶν ἄλλων, καὶ ἐφημίζοντο διὰ τε τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν καὶ διὰ τὴν ἐν εἰρήνῃ χρησότητά των, καὶ συντόμως, εἶχον ὅλα τὰ προτερήματα, ὅσα εἶναι ἰκανὰ ν' αὐξήσωσι δημοσίᾳ μὲν τὴν δόξαν τῶν ἐπαρχιωῶν, ἰδίᾳ δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν πολιτῶν.

Ἀπὸ τέτρως τῆς τρεῖς ὁ Μιλτιάδης, ὡς ὁ ἐμπειρότατος πάντων, ἦτον ὁ περιφημότετος. Οὗτος ἦν υἱὸς τῆ Κίμωνος καὶ ἀνεψιὸς τῆ Μιλτιάδε, ἐνὸς εὐγενῆς Ἀθηναίου, ὁ ὁποῖος ἀνεδέχθη τὴν διοίκησιν τῶν Δωλογυκῶν, ἐνὸς ἔθνους τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου· ἀποθανόντος δὲ τῆ γέροντος Μιλτιάδε ἀτέκνου, ἔγινε διάδοχος Στησαγόρας ὁ ἀνεψιός τε· ἀποθανόντα δὲ καὶ τῆτον διεδέξατο ὁ νέος Μιλτιάδης, ὅστις λαβὼν τὴν διοίκησιν κατ' ὃν χρόνον ὁ Δαρεῖος ἐδυσύχησεν εἰς τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν, ἠναγκάσθη νὰ συνοδεύσῃ τὸν Δαρεῖον ἕως τῆ ποταμῆ Ἰσρου μὲ ὅσα πλοῖα ἐδύντο νὰ συνάξῃ· θύλων δὲ πάντοτε ν' ἀποτεινάξῃ τὸν ζυγὸν τῶν Περσῶν, ἔτος ἦτον, ὅστις ἐσυμβέλευσε τῆς Ἰνας νὰ διαλύσῃ τὴν γέφυραν καὶ ν' ἀφήσῃ τὸ στρατεῦμα τῆ Δαρεῖε εἰς τὴν τύχην τε. Ὅτε δὲ τὰ πρῶτα τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐκλινον ἐπὶ τὸ χεῖρον, ὁ Μιλτιάδης ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ κάλλιον εἰς τὰς

Α΄θήνας, παρέξ νὰ ζῆ εἰς δελεῖαν, ὅπῃ κ' ἤλθε τελευταῖον μὲ πέντε πλοῖα, τὰ μόνα λείψανα τῆς ἐσίας τῆς.

Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἄλλοι δύο πολῖται, νεώτεροι τῆ Μιλτιάδου, ἐγένοντο περιβλεπτοὶ εἰς τὰς Α΄θήνας, δηλ. ὁ Ἀρισείδης κ' ὁ Θεμισοκλῆς (1). Οὗτοι ἦσαν μὲν διαφορετικῶς χαρακτῆρος, ἀλλ' ἀπὸ ταύτην τὴν διαφορὰν προῆλθον εἰς τὴν πατρίδα των τὰ μεγαλώτατα κέρδη. Ὁ Θεμισοκλῆς ἦτο φύσει δημοκρατικῶς, δημοχαριστῶς κ' φιλόφιλος· τὸ πολιτικόν τε ἦν ἀπεριόριστον, κ' ἡ φιλοφροσύνη τε ὑπερέβαινεν ἐνίοτε κ' τὰ ὅρια τῆς χρέεσ τῆς ἢ προσωποληψία τε ἦτο τόση, ὥστε ὁμιλῶντος ποτὲ τινὸς περὶ ταύτης κ' λέγοντος, ὅτι ὁ Θεμισοκλῆς ἐγένετο ἐξαιρετὸς διοικητῆς, ἂν ἦτον ἀφιλοπροσώπότερος, ἀπεκρίθη, μὴ γένοιτο νὰ καθίστω πολὲ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὅπῃ οἱ Φίλοι μὲ δὲν ἤθελον εὖρη περιστολέραν ὑπεράσπισιν παρὰ τὸς ξένους.

Ὁ δ' Ἀρισείδης ἐφημιζετο διά τε τὴν δικαιοσύνην κ' χρηστότητα τῆς. Αὐτὸς ἦτον, ὡς ὁ Λυκῆργος, ἀριστοκρατικὸς κ' εὐάρεστος χωρὶς νὰ παραβαίῃ τὴν δικαιοσύνην, κ' ὅταν ἐζήτει ἀξιώματα, ἀπέφευγε πάντοτε τὰς συστάσεις τῶν φίλων, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃσι κ' αὐτοὶ ἄλλοτε τὴν ἐαυτῆς σύστασιν, ὅτε τὸ χρέος ἀπῆται τὸ νὰ ἦναι ὑδέτερος· πρὸ πάντων δὲ ἠγάπα τὸ κοινὸν καλὸν, τὸ ὁποῖον ἔχων αἶψα πρὸ ὀφθαλμῶν, ἔτε εἰς τὰ δεινὰ κατεπτοεῖτο, ἔτε εἰς τὰς εὐτυχίας ὑψετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν πᾶσιν ὁ αὐτὸς, πεποιθὼς, ὅτι ἦτον ὅλως δι' ὅλη τῆς πατρίδος, κ' πολλὰ ὀλίγον τῆς ἐαυτῆς. Μίαν ἡμέραν, ὅτε εἰς ἀπὸ τῶν ὑποκριτῶν ἀπήγγελλε τινὰς σί-

(1) Ὁρα Πλάτ. ἐν Ἀρείς. κ' Θεμ. κ' Κορην. Νέπ.

χες τοῦ Αἰγύλου εἰς τὸ θέατρον, καὶ κατήντησεν εἰς μίαν περίοδον, ἣ ὅποια περιέγραφεν ἄνθρωπόν τινα (τὸν Ἀμφιάραον), ὅστις δὲν ἐπεθύμει νὰ φαίνεται, ἀλλὰ νὰ ᾔνοι τῷ ὄντι δίκαιος, ὅλοι ἀπέβλεψαν εἰς τὸν Ἀρσειδην, ἐφαρμόζοντες εἰς αὐτὸν τὴν περίοδον (Πλουτ. ἀποφθ.). Εἰς δὲ τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων ἐφρόντιζε μόνον νὰ κάμῃ τὸ χρέος τε, χωρὶς νὰ φαντασῆ ποτε νὰ πλετήσῃ.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ χαρακτῆρες τῶν εὐγενῶν Ἀθηναίων, ὃ ὅποιοι διόκειν τὴν πολιτείαν, ὅταν ὁ Δαρεῖος ἐσρέψε τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Αὐτοὶ ἐνέπνευσαν εἰς τὲς συμπολίτας εὐγενῆ καὶ δίκαιον ζῆλον τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἔκαμνον πᾶσαν βεβελευμένην καὶ ἀνδρικήν ἐτοιμασίαν κατὰ τῆς ἐπικειμένης ἐχθρικής εἰσβολῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Δᾶτις καὶ Ἀρταφέρνης ἤρχοντο μὲ μυρίας δυνάμεις κατὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ κυριεύσαντες ἀκωλύτως τὰς νῆσους τῆς Αἰγαίου πελάγους, διεύθυναν τὸν δρόμον πρὸς τὴν Ἐρέτριαν, ἣτις ἐβοήθησε πρῶτον τὲς Ἴωνας ἐν τῇ ἀποασίᾳ. Οἱ Ἐρετρίεις καταντήσαντες ἐν ἐσχάτῃ δυσυχίᾳ, καὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιπαραταχθῶσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἐσειλαν ὀπίσω τὲς παρὰ τῶν Ἀθηναίων τετρακιοχιλίους βοηθούς, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαρτερήσωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν. Ἐξ ἡμέρας ἠγωνίζοντο οἱ Πέρσαι νὰ κυριεύσωσι τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου, καὶ πάντοτε ἐκρέοντο μὲ φθοράν· τῇ δὲ ἐβδόμῃ, ἣ μὲν πόλις παρεδόθη διὰ τῆς προδοσίας τινῶν προεσώτων ἐγχωρίων, καὶ διαρπαγεῖσα κατεκάη, οἱ δὲ πολῖται ἐσάλησαν δέσμοι εἰς τὸν μέγαν βασιλέα ὡς ἀπαρχαὶ τῆς πολέμου. Ἀλλ' αὐτὸς παρὰ πᾶσαν αὐτῶν προσδοκίαν ἐπολιτεύθη πρὸς αὐτὲς φιλανθρωπῶς, καὶ τοῖς ἔδωκε πρὸς κατοικίαν τὴν Κισσίαν, ἕνα

τόπον, ὅπερ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς εὔρε τὸς μεταγενεστέρας αὐτῶν μετὰ δυο χρόνους (Φιλόσ. ἐν Ἀπολλ.).

Μετὰ ταύτην τὴν λαμπρὰν νίκην κατὰ τῆς Ἐρετρίας δὲν ἔμενεν ἄλλο, παρὰ ἢ κατὰ τὸ φαινόμενον εὐκλὸς ἄλωσις τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἰππίας, ὁ ἐξόριστος τύραννος τῶν Ἀθηνῶν, συνώδευε πάντοτε τὸν Περσικὸν στρατὸν, καὶ ἠδῆγει δι' ἀσφαλῶν ἰδῶν πρὸς τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος· τέλος δὲ, ὑπέρογκος καὶ βέβαιος τῆς νίκης, κατευοδάθη εἰς τὰς καρποφόρας πεδιάδας τῆς Μαραθῶνος δέκα μίλια μακρὰν ἀπὸ τὰς Ἀθῆνας. Ἐκείθεν ἔσειλαν οἱ Πέρσαι προκαλούμενοι τὸς πολίτας εἰς ὑποταγὴν, καὶ εἰδοποιῦντες τὴν τύχην τῆς Ἐρετρίας, καὶ λέγοντες, ὅτι ἐδὲ εἰς Ἐρετριεὺς διέφυγε τὴν ὀργὴν τῶν Ἀθῆναιῶν. Αἱ δὲ οἱ Ἀθῆναῖοι δὲν ἐφοβῶντο κἀνένα ἐπικείμενον κίνδυνον. Αὐτοὶ ἐζήτησαν μὲν βοήθειαν κατὰ τὴν κοινὴν ἐχθρὴν ἀπὸ τῆς Σπαρτιάτας, οἵτινες καὶ παρευθὺς ἔσερξαν, ἀλλ' ἢ τότε δεισιδαιμονία ἔκαμε τὴν βοήθειάν των ἀπρακτὸν καὶ ἀνωφελῆ, ἐπειδὴ νόμον εἶχον ἀπαράβατον οἱ Σπαρτιάται τὸ νὰ μὴ στρατεύωσι ποτὲ πρὶν τῆς πανσελήνης (1). Ὅθεν προσέδραμον εἰς ἄλλας ἐπαρχίας· ἀλλὰ καὶ αὐταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Περσῶν δὲν ἔδωκαν βοήθειαν· ἐπειδὴ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων στρατεύμα, τὸ ὁποῖον ἐθριάμβευεν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἑλλάδος, ἦτο πολλὰ τρομερὸν εἰς ἀδυνατίας καὶ ζηλοτύπας συμμαχικὰς χώρας. Μόνοι οἱ Πλαταιεῖς συνέδραμον μὲ χιλίους στρατιώτας εἰς τὴν Ἀθῆναίαν, οἱ ὁποῖοι ἠφείλον νὰ προσμένωσι τὴν ἐλλείψασαν βοήθειαν ἀπὸ τὴν ἀνδρίαν καὶ ἀπόγνωσίν των.

---

(1) Ἦτο δὲ ἡ ἐννάτη τῆς σελήνης, ὅτε οἱ Ἀθῆναῖοι ἐζήτησαν βοήθειαν.

Τότε ἠναγκάσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ καθοπλίσωσι διὰ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν τὲς δέλεος· ἀλλὰ ἐν τῶν συναριθμημένων, ὅλη ἡ δύναμις δὲν ὑπερέβαινε τὲς δέκα χιλιάδας. Διὸ ἐλπίζοντες διὰ τῆς τακτικῆς ν' ἀναπληρώσωσι τὸ ἐλλείπον τῆς δυνάμεως, παρέδωκαν τὸ σράτευμα εἰς δέκα στρατηγὲς, ἐν οἷς ὁ Μιλτιάδης ἦτον ἀρχιστράτηγος· ἀλλ' ἡ ἀρχιστρατηγία παραλλήλως ἦτον ἀρχιστρατηγία παρ' ἡμέραν μεταξὺ τῶν στρατηγῶν. Ἡ τοιαύτη διαταγὴ, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἄτακτος, ἐσυγχώρη ἐτι μᾶλλον ἀπ' αὐτὲς τὲς στρατηγῆς, οἱ ἑποιοὶ ἐλογομάχων, ἂν ἔπρεπε νὰ συγκροτήσωσι μάχην μετὰ τῷ ἐχθρῷ, ἢ νὰ προσμείνωσιν αὐτὸν πρὸς τὰ τεῖχη τῆς πόλεως. Ἡ τελευταία δόξα ὑπερίχουσε κατ' ἀρχὰς, ἐπειδὴ τινὲς διῆχυρίζοντο, ὅτι ἀνοησία ἦτο νὰ προβάλωσιν ἐν πολυἀριθμῶν καὶ εὐθετισμένον σράτευμα μὲ τὸσους ὀλίγους ἀνδρώπεις, καὶ ὅτι οἱ στρατιῶται ἤθελον ἐγκαρδιωθῆ περισσύτερον, ὄντες ἀσφαλεῖς ἔσω τῶν τειχῶν, ἐν ᾧ αἱ Σπαρτιατικαὶ δυνάμεις ἤθελον ἐνεργῆ ἐξωθεῖν κατὰ τῷ ἐχθρῷ. Ἀλλ' ὁ Μιλτιάδης ἐδόξαζε τὸ ἐναντίον, ἀποδεικνύων, ὅτι ὁ μόνος τρόπος τῷ νὰ ἐμψυχώσωσι τὲς στρατιώτας, καὶ νὰ ἐμποιήσωσι τρόμον καὶ φόβον εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἦτο τὸ νὰ χωρήσωσιν ὁμόσε πρὸς αὐτὸν μὲ θάρρος καὶ τέλμην. Ὁ Ἀρισεΐδης ἐφρόνει καὶ αὐτὸς τὸ ὅμοιον, καὶ μετεχειρίζετο ὅλην τὴν εὐγλωττίαν διὰ νὰ καταπείσῃ καὶ τὲς λοιπές. Τέλος, κατήντησε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ νὰ δώσῃ καθεὶς τὴν ψῆφόν τε (1)· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐνταῦθα αἱ

(1) Οἱ στρατηγοὶ ἐκλέγοντο ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς· καὶ ὅταν αἱ ψῆφοι αὐτῶν περὶ τινος πολεμικῆς ὑποδέσεως ἦσαν διηρημέναι ἢ ἴσαι, τότε ἡ ἀπόφασις ἐκρέματο κατὰ τὸν νόμον πάντοτε ἀπὸ τὸν Πολέμαρχον.

ψῆφοι ἦσαν ἰσορρεπεῖς, ἔμεινεν ἡ κρίσις τῆ πράγμα-
 τος εἰς τὸν πολέμαρχον Καλλίμαχον, ὅσις εἶχε τὸ
 δίκαιον τοῦ νὰ ἦναι ἰσόψηφος τοῖς δέκα στρατηγοῖς.
 Πρὸς τῆτον στραφεὶς ὁ Μιλτιάδης μετὰ μεγάλης σεμ-
 νηπρεπείας ἔλεξεν, “ὅτι ἡ τύχη τῆς πατρίδος ἐκρέ-
 ματο τῶρα ἀπ’ αὐτόν, ὅτι μόνον ἡ ψῆφός τε ἔμελλε
 νὰ κρίνῃ τὴν ἐλευθερίαν ἢ καταδύλωσιν τῆς πατρί-
 δος, καὶ ὅτι δι’ ἐνὸς καὶ μόνου λόγου ἡμπόρει νὰ ἐγκατα-
 λίπῃ φήμην ἰσότιμον μετὰ τὴν τῆ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστε-
 γείτου, τῶν πρωταγόνων τῆς τῶν Ἀθηναίων ἐλευ-
 θερίας. Ἀνίσως, εἶπεν, ἀποφύγωμεν τὴν μάχην,
 ἐγὼ προβλέπω, ὅτι μία μέλλουσα διχόνοια θέλει
 διασείσει τὰ φρονήματα τῆ στρατείας, προτρέψου-
 σα νὰ δεχθῆ τὰ τῶν Μήδων ζητήματα· εἶδὲ περὶ
 μαχήσωμεν, πρὶν διαφθαρέωσιν αἱ ψυχαὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων, ἐλπίζομεν μετὰ τὴν δικαιοσύνην τῶν θεῶν νὰ
 νικήσωμεν.” Πρὸς ταῦτα ὁ Καλλίμαχος δὲν ἔμεινεν
 ἐπὶ πολὺ ἀμφιρρέπης, ἀλλὰ δεῖς ἀμέσως τὴν ψῆφόν
 τε, ἀπεφάσισε φανεράν μάχην· καὶ ἔτω βοηθέμενος ὁ
 Μιλτιάδης, ἠτοιμάζετο νὰ προχωρήσῃ μετὰ τὸ ὀλίγον
 τε στρατεῦμα πρὸς συμβολήν.

Ἐκ τούτου φανερόν, ὅτι οἱ τόσοι στρατηγοὶ, οἱ ἑ-
 ποῖτοι διώκοντες κατὰ διαδοχὴν, δὲν ἐχρησίμευον εἰς ἄλ-
 λοτι, εἰμὴ νὰ περιπλέκωνται καὶ ν’ ἀντιπράττωσιν ἀλ-
 λήλοις. Διὸ συνιδὼν ὁ Ἀριστείδης, ὅτι ἡ καθ’ ἡμέραν
 μεταβαλλομένη ἐξουσία ἦτον ἀναξία τῆ νὰ κατορθώσῃ
 τι τακτικῶς καὶ ὡς ἔδει, ἐπρόβαλεν ὡς ἀναγκαῖον τὸ
 νὰ ἐπιτρέψωσιν ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς ἓνα μόνον στρα-
 τηγόν· καὶ διὰ νὰ παρακινήσῃ καὶ τὰς λοιπὰς συστρατη-
 γὰς εἰς τούτο μετὰ τὸ ἴδιόν τε παράδειγμα, ἐλθέσης τῆς
 ἡμέρας, καθ’ ἣν ἔδει αὐτὸς νὰ λάβῃ τὴν ἀρχιστρατη-

γίαν, ἀφῆκεν αὐτὴν εἰς τὸν Μιλτιάδην, ὡς τὸν ἀνδρείοτατον καὶ ἐμπειρότατον στρατηγὸν, ὅπερ ἰδόντες καὶ οἱ λοιποὶ, ἐπραξάν ὡσαύτως.

Ἐχὼν ἔν ὁ Μιλτιάδης τοιαύτην ὑπέροχον, ἀμα δὲ καὶ ἐπικίνδυνον ἐξουσίαν, ἠγωνίζετο ὡς ἐμπειρος στρατηγὸς ν' ἀναπληρώσῃ τὸ ἐλλίπες τῆς δυνάμεώς τε διὰ τῆς ἐκλογῆς ἀρμοδίας θέσεως, γινώσκων κάλλιστα, ὅτι ἂν ἀπλώσῃ τὸ μέτωπον τῆ στρατῆ διὰ ν' ἀντισταθῆ εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἔμελλε νὰ τὸ ἀδυνατίσῃ πολὺ καὶ νὰ δώσῃ τὸ ὄφελος εἰς τὰς πυκνάς τε ἐχθρῶ φάλαγγας. Διὰ τῆτο ἔταξε τὸ στρατεύμα τε εἰς τὲς πρόποδας ἑνὸς βουνῆ, διὰ νὰ μὴ δυνηθῆ ὁ ἐχθρὸς νὰ τὸν περικυκλώσῃ ἢ νὰ τὸν κτυπήσῃ ἐξόπιωθεν, καὶ κόψας ἐπίτηδες μεγάλα δένδρα, ἔρριψε πρὸς τὰς πτέρυγας τῆ στρατῆ, διὰ νὰ φυλάττηται ἀπὸ τὸ Περσικὸν ἰππικὸν, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπιτοπλεῖσον ὄρμα κατὰ τὴν ζέσιν τῆς μάχης εἰς τὰς πλευράς.

Ὁ Δᾶτις ἶδε μὲν πολλὰ καλὰ ταύτην τὴν ἀρμοδίαν θέσιν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ θαρρῶν εἰς τὴν ὑπέροχὴν τῆ ἀριθμῆ, καὶ μὴ θέλων ν' ἀναμεινῆ ἕως ἔφθάσῃ ἢ ἀπὸ τῆς Σπάρτης βοήθεια, ἀπεφάσισε ν' ἀρχίσῃ τὴν μάχην. Τώρα ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῆ ἡ μεγίστη μάχη, τὴν ὁποῖαν ἔκαμον ποτὲ οἱ Ἕλληνας· ἐπειδὴ αἱ ἄχρι τῆδε ἐμφύλιοι μάχαι προήρχοντο ἀπὸ ζηλοτυπίας, καὶ ἐλάμβανον πάντοτε ἐπιτήδειον καὶ εὐκόλου τέλος· αὕτη δὲ ἔπρεπε νὰ γένη ὀριστικῶς ἐναντίον τῆ δυνατωτάτε μονάρχε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῆ μεγίστε στρατεύματος, ὅπερ ἐφάνη ἕως τότε εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀπ' αὐτῆς ἐκρέματο ἡ ἐλευθερία ἢ ἡ δελεία τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ κυριώτερον, ἡ μέλλουσα πρόσδος τῆ πνεύματος τῆ ἀνθρωπίνε γένους. Ἀπὸ τὴν τύχην αὐτῆς

τῆς μάχης ἐκρέματο ἢ μέλλουσα κατάσχεσις τῶν δυτικῶν ἐθνῶν, τὰ ὅποια ἢ ἔμελλον νὰ δεχθῶσιν Ἀσιατικὰ ἔθνη, ἢ νὰ συμμορφῶνται κατ' ἐλάχιστον κατὰ τὸν τύπον τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὅποιον καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα. Αὕτη ἡ μάχη ἐμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ ἀξιολογωτάτη παρὰ πάσας, ὅσαι ἐγέναν ποτὲ, τῆς ὁποίας ὅσον ἢ ἐκβασίς ἦτον ἀπροσδόκητος, τόσο μάλλον ἢ νίκη ἐνδοξοτέρα.

Μόλις ἐδόθη τὸ σημεῖον τῆς μάχης ἐκατέρωθεν, καὶ εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι μὴ προσμένοντες τὴν προσβολὴν τῶν Περσῶν, ἐφώρμησαν κατὰ τῶν βαρβάρων μετὰ τὴν ἀνέλπιστον ταχύτητα, ὡσανεὶ δὲν ἐφρόντιζον ἕδαμῶς διὰ τὴν ἀσφάλειάν των. Οἱ Πέρσαι θεωρῶντες αὐτὸ τὸ πρῶτον κίνημα τῶν Ἀθηναίων ὡς ψιλὴν φρενοωρίαν, τὲς κατεφρόνεν ὡς μανικὲς μάλλον, παρέξ ἠναντιώνοντο ὡς εἰς στρατιάτας, ἀλλὰ μετ' ἕ πολὺ ἠπατήθησαν· ἐπειδὴ πρότερον μὲν δὲν συνείθιζον οἱ Ἕλληγες νὰ ριψοκινδυνεύωσι, τώρα δὲ συγκρίνοντες τὸν ἀριθμὸν τῆς δυνάμεώς των μετὰ τὸ πλῆθος τῆ ἐχθρῆ, καὶ ἐλπίζοντες ἀσφάλειαν μόνον ἀπὸ τολμηρᾶν ὁρμῆν, ἀπεφάσισαν ἦτοι νὰ διαχαλάσωσι τὰς τάξεις τῆ ἐχθρῆ, ἢ νὰ θανατωθῶσιν ἐν τῷ ἀγῶνι, διότι τὸ μέγεθος τῆ κινδύνου ἠύξησε τὴν ἀνδρίαν των, καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἀνεπλήρουν ὁ ἀπελπισμός. Ὡς τὸσον, οἱ Πέρσαι ἐφύλαττον τὴν θέσιν σταθερῶς, καὶ ἡ μάχη ἦτον ἐπὶ πολὺ αὐστηρά. Ὁ Μιλτιάδης εἶχε μὲν κάμει τὰς πτέρυγας τῆ στρατεύματος ἱπερβολικὰ δυνατὰς, ἀλλ' ἀφῆκε τὸ κέντρον ἀδυνατώτερον καὶ ὄχι τὸσον βαθύ, ἐπειδὴ ἔχων δέκα μόνον χιλιάδας ἢ ἀντιπαρατάξῃ εἰς τὸσον πολυἀριθμον στρατεύμα, ἐσυμπέραινε, ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ νικήσῃ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τῆς ἐνδυναμώσεως τῶν πτερύγων, ὧν βέβαιος, ὅτι ἂν αἱ πτέρυγες

νικήσωσιν, ἢ μπόρουν εὐκόλως νὰ κυκλώσωσι τὸν ἐχθρὸν ἐκατέρωθεν, καὶ ἔτω νὰ τρέψωσιν αὐτὸν εἰς φυγὴν. Ὅθεν οἱ Πέρσαι βλέποντες τὸ κέντρον τῶν Ἀθηναίων ἀδυνατώτερον, ὤρμησαν κατ' αὐτὴ μετ' ὅλης δυνάμεως. Εἰς μάτην ἀγωνίζονται ὁ Ἀρισείδης καὶ Θεμιστοκλῆς, οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν εἰς αὐτὸν τὸν κινδυνώδη τύπον, νὰ κατέχωσι τὰς στρατιώτας ἐν τῇ τάξει των· ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ τόλμη δὲν ἐδύναντο ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὸν χεῖμαρρὸν ἐνὸς ἀειρῶος πλήθους, ὥστε τελευταῖον ἐβιάσθησαν νὰ ἐνδώσεν. Ἀλλ' ἐν ᾧ χρόνῳ αἱ δυνάμεις τῶν ἐν τῷ κέντρῳ στρατιωτῶν ἐξέλειπον διὰ τὸν ἀνισὸν ἀριθμὸν τῶ ἐχθρῶ, οἱ κατὰ τὰς πτέρυγας ἦσαν νικηταί, καὶ δραμόντες εἰς βοήθειαν, ἔδωσαν αὐτοῖς καιρὸν νὰ συνέλθωσι καὶ ν' ἀναλάβεν τὴν προτέραν εὐταξίαν. Τότε ἡ νίκη ἐκλινεν εὐθὺς πρὸς τὰς Ἀθηναίους, καὶ οἱ Πέρσαι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τὸ προσβάλλον μέρος, ἤρχισαν ἤδη νὰ ἐνδίδωσι· καὶ μὴ ἐλπίζοντες ἀμαχόσθην βοήθειαν, κατέφευγον ἐπὶ κεφαλὴν καὶ σπεδαίως εἰς τὰ πλοιάτων. Ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀταξία ἐγένεον εἰς τὰς Πέρσας γενικῶς, τὰς ὁποῖας οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίωκον ἕως εἰς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ κατέκαυσαν αὐτῶν πολλὰ πλοῖα. Τότε Κυναίγειρος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ποιητῆ Αἰσχύλου, ἐπίασε μὲ τὴν χειρὰ τῆ ἑνα τῶν πλοίων, ὅπερ ὁ ἐχθρὸς ἔμελλε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλατσαν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἀλλ' οἱ Πέρσαι ἐνδοθέν βλέποντες ἑαυτὰς ἐγκεκλεισμένους, ἀπέκοψαν τὴν δεξιάν τε, ἣτις ἐκράτει τὴν πρῶραν· αὐτὸς δὲ ἐπίασε μὲ τὴν ἀρισερᾶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀπέκοψαν· καὶ τέλος πιάσας αὐτὴν μὲ τὰς ὀδόντας, ἐφορεύθη.

Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οἱ μὲν Πέρσαι ἐζημίωσαν ἑπτά νῆας καὶ ὑπὲρ τὰς 6000 ἀνδρώπων, χωρὶς νὰ συν-

αριθμήσωμεν τὰς πνιγέοντας· ἀπὸ δὲ τὰς Ἑλλήνας ἀπέθανον 200, ἐν οἷς ἦτο καὶ Καλλίμαχος ὁ δὲς τὴν ψῆφόν τε πρὸς μάχην. Περὶ δὲ τῆ Ἰκπίε, τῆ πρωταιτίε τῆ πολέμου, ἄλλοι μὲν λέγουσιν (Ἰβσ. κτ.), ὅτι ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην, ἄλλοι δὲ θέλουσι (Σειδ.), ὅτι διασωθεὶς ἀπέθανε δυστυχῶς ἐν Λήμνῳ.

Τριαύτη ἦν ἡ ἀπόβασις τῆς κατὰ τὸν Μαραθῶ. Οἱ ναυαγῶντες συγκροτηθεὶς μάχης, ἐν ἣ οἱ Πέρσαι ἦσαν τότε βέβαιοι περὶ τῆς νίκης, ὥστε ἔφερον μετ' ἐαυτῶν ἕν μίσηρον, διὰ ᾧ ἀνεγείρωσι τρύπαιον ἐνταῦθα. Ἐπειὶ μετὰ τὴν μάχην, Ἀθηναῖός τις, ὀνόματι Εὐκλῆς, ὅπως ἐτι κατηματωμένος καὶ καταπληγωμένος, ἔδραμεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὰς συμπολίτας εὐαγγελίαν νίκης, ὅσιν μόλις φθάσας εἰς τὴν πόλιν, ἔκετε κατὰ γῆς πρὸς τὴν Σύραν τῆ προσυχόντος οἰκῆ, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τέτρες τὰς δύο λόγους, χαίρετε, χαίρομεν, ἐξέπνευσε (Πλάτ. περὶ δόξης Ἀθην.).

Ἐν μέρος τῆ στρατεύματος ἐπορεύθη ἀμέσως πρὸς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ματαιώσῃ καμμίαν ναυτικὴν ἀπόπειραν τῆ ἐχθρῆ κατὰ τῆς πόλεως. Ὁ Ἀρισείδης ἔμεινεν εἰς τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ φυλάττῃ τὰ λάφυρα καὶ τὰς αἰχμαλώτους· καὶ μὲ ὅλον ὅτι ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος ἦσαν ἀφθόνως κεχυμένα εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Περσῶν, αἱ δὲ σκηναὶ αὐτῶν καὶ τριήρεις πλήρεις πολυτίμων καὶ πολυτελῶν σκευῶν, δὲν ἐπέτρεπε τινὶ νὰ ἐγγίσῃ ἐδὲ τὸ παραμικρὸν ἀπ' αὐτὰ, ἀλλὰ τὰ ἐφύλαττε πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν ὅσοι συνήργησαν εἰς τὴν νίκην. Μετ' ἕ πολὺ ἤλθον καὶ οἱ διοχίλιοι Λακεδαιμόνες μετὰ τὴν πανσέληνον εἰς τὸν Μαραθῶνα, καὶ βλέποντες τὸν πόλεμον ἤδη τετελειωμένον πρὸ μιᾶς ἡμέρας, ἀπέδυσαν εἰς τὰς νικηφόρους Ἀθηναίους τὰς

προσηκέσας τιμὰς, καὶ ἐκεῖθεν ἀνεχώρησαν φέροντες τὰ νέα εἰς τὴν Σπάρτην. Ἀπὸ τὸ μάρμαρον τῶν Περσῶν ἔκαμον οἱ Ἀθηναῖοι τρόπαιον, γλυφέν εἰς ἄγαλμα παρὰ τῆ Φειδίε πρὸς τιμὴν τὴν θεᾶς Νεμέσιος, ἣτις εἶχε τὸν βωμὸν πλησίον τῆ Μαραθῶνος (Παυσ. Ἀττ. κεφ. λγ').

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Περσικὸς στόλος, ἀντὶ τὴν πλεύσιν κατ' εὐθὺ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἠθέλησε νὰ προκαταλάβῃ τὰς Ἀθηναίους ἐπιστρέφοντας ἐκ τῆ Μαραθῶνος, καὶ νὰ κυριεύσῃ τὰς Ἀθήνας· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐννοήσαντες, ἐκινήθησαν ἀμέσως κατ' εὐθὺ, πορευόμενοι μὲν τὴν ταχύτητα, ὡσεὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς διάστημα μιᾶς ἡμέρας, μ' ὅλον ὅτι ἡ πόλις ἀπέχετο 40 μίλια (20 ὥρας) ἀπὸ τῆ Μαραθῶνος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Ἕλληνες ἐ μόνον κατετρόπωσαν τὰς ἔχθρας, ἀλλὰ καὶ ἐσερέωσαν τὴν ἀσφάλειάν των. Αὕτη ἡ τροπαιῆχος νίκη ἐ μόνον ἐδίδαξε τὰς Ἕλληνας νὰ γνωρίζωσι τὴν δυνάμιν των, καὶ νὰ μὴ τρέμωσι πλέον ἓνα ἐχθρὸν κατ' ὄνομα μόνον τρομερὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ μιμῶνται τὰς προπάτορας καθ' ὅλους τὰς ἐφεξῆς αἰῶνας μὲν ἐνθερμον ζῆλον, καὶ νὰ ποθῶσι διὰ παντὸς νὰ μὴ ἐκπέσωσι τῆς προπατορικῆς δόξης. Πάντες οἱ ἐν τῇ μάχῃ ἀποθανόντες Ἀθηναῖοι ἐτιμήθησαν ἀμέσως κατ' ἀξίαν, πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων διάφορα μνημεῖα ἠγέρθησαν κατὰ τὸν Μαραθῶνα, ἐφ' ὧν ἦσαν γεγραμμένα τὰ ὀνόματα καὶ ἡ φυλὴ ἐκάστω. Ἀπὸ δὲ τὰ ἐγερθέντα μνημεῖα, τρία ἦσαν τὰ ὠραιότερα, τὸ μὲν πρὸς τιμὴν τῶν Ἀθηναίων, τὸ δὲ τῶν Πλαταιέων, καὶ τὸ τρίτον πρὸς τιμὴν τῶν συσρατευσασμένων δέλων (Παυσ. Ἀττ.).

Ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν Μιλτιάδην εὐγνωμοσύνη τῶν Ἀ-

θηναίων ἔδειξε τοιαύτην εὐγένειαν ψυχῆς, ἣτις ὑπερέβαι-
 νεν ἀκείρως περισσότερον πολυεξόδους θριάμβους καὶ χα-
 μερπῆ κολακείαν· ἐπειδὴ ὄντες βέβαιοι, ὅτι ἡ ἀξιότις τε
 ὑπερενίκα πᾶσαν ἀνταμοιβὴν χρημάτων, παρήγγει-
 λαν εἰς τὸν Πολύγνωτον, περιφημότατον ζωγράφον,
 νὰ ζωγραφίσῃ μίαν εἰκόνα, ἐν ἣ παρίστατο ὁ Μιλ-
 τιάδης ὡς ἀρχιστράτηγος 10,000 ἀνδρῶν, παρακινῶν
 εἰς μάχην τὴν στρατιώτας μὲ τὸ ἴδιόν τε παράδειγμα.
 Αὕτη ἡ εἰκὼν μετ' ἄλλων τινῶν παρὰ τῶν ἀρίστων τεχ-
 νιτῶν ἀπεταμιεύθη διὰ πολλῶν αἰώνων ἐν τῇ Ποικίλῃ
 (1), ὅπε ὁ Ζήνων ἔπειτα συνέσκησε τὸ φιλοσοφικὸν σχολ-
 εῖόν τε (2). Πᾶσα τάξις πολιτῶν ἔδειξε φιλότιμον
 ἄμιλλαν· καὶ ὁ Πολύγνωτος εἰς ἄκρον φιλοτιμέμενος ἐ-
 πί τῇ ζωγραφίᾳ ταύτης τῆς εἰκόνης, δὲν ἐδέχθη μή-
 τε ὀβολοῦ μισθόν. Πρὸς ἀνταμοιβὴν τοιαύτης γενναϊό-
 τητος ἀντιδιώρισαν αὐτῷ οἱ Ἀμφικτύονες δημόσιον κτί- κτ. κ.
 ριον πρὸς κατοικίαν. 3514.

Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν Μιλ-
 τιάδην ἦτο μὲν εἰλικρινεσάτη, ἀλλ' ἐχὶ ἐπὶ πολὺ διαρ-
 κής· ἐπειδὴ ὁ δῆμος ὢν ἀκατάστατος, ζηλότυπος, φύ-
 σσει φαντασιώδης, καὶ τώρα μᾶλλον εἰπέρ ποτε προσεκ-
 τικώτατος εἰς τὴν φιλελευθερίαν, ἐκαιροφυλάκτει νὰ
 ταπεινώσῃ τὸν Μιλτιάδην, τῆ ὁποῖα τὴν ἀξιοσύνην ἐ-
 πρεπε πολὺ νὰ φοβῶνται. Οὗτος διηγήθη εἰς ἵνα τιμωρή-
 σῃ τὰς νήσους, τὰς συμβουλεύσας τῶν Περσῶν, ἔπλευσε
 μὲ ἑβδομήκοντα πλοῖα ἐπὶ τὴν Πάρον, προφασιζόμε-
 νος, ὅτι οἱ Πάριοι ἔδοσαν ναυτικὴν βοήθειαν τοῖς Πέρ-

(1) Οὕτως ἀνομάζεται ὁ τόπος, ὅπου εὕρισκοντο αἱ εἰκό-
 νες τῶν ἡρώων καὶ ἡ ἰσορῖα τῶν μεγάλων συμβάντων.

(2) Κορν. Νέπ. ἐν Μιλτ. Πλῶν. Βιβλ. ΔΕ'. Κεφ. 9.

ταις εἰς τὸν Μικραθῶνα· ἀλλ' ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς μί-
 σης κατὰ τῶν νησιωτῶν ἦτο διὰ τινὰ Πάριον, ὀνό-
 ματι Λυσαγόραν, ὅστις διέβαλε ποτὲ τὸν Μιλτιάδην
 πρὸς Ἰθάκην τὸν Πέρσην. Ὅτε δὲ ἦλθεν εἰς τὴν νῆ-
 σον, ἔσειλε κήρυκας εἰς τὴν μητρόπολιν, καὶ ἐζήτηί ἐ-
 κατὸν τάλαντα· εἰδεμὴ, ἐφοβέριζε νὰ πολιορκήσῃ τὴν
 πόλιν, καὶ ἀλέσαν ἢ ἀφήσῃ εἰς τὴν διαρπαγὴν τῶν
 στρατιωτῶν. Ἀλλ' οἱ Πάριοι δὲν ἐφοβήθησαν, ἐδὲ ἤ-
 θέλησαν νὰ σκεφθῶσιν εἰς τὸ πρόβλημά τε, ἀλλ' ἤ-
 τοιμάζοντο ἢ ἀντισταθῶσι γενναίως. Οἱ Μιλτιάδης ἐ-
 ρημῶσας τὰ περίξ τῆς νήσε, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μὲ
 ἔλην τὴν δύναμιν, ἕως ὅτε μία ἰέρεια γυνὴ ἐκ τῆς Πά-
 ρου, ὀνόματι Τιμῆς, ἐσυμβέλευεν αὐτῷ τὸ πῶς νὰ κυ-
 ριστῇ τὴν πόλιν· καὶ ἐπομένως κατὰ τὴν συμβεβλη-
 ταύτης τῆς γυναικὸς ἦλθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς θερμο-
 φόρε Δημήτρος, καὶ μὴ δυνάμενος ἢ ἀνοίξῃ τὰς
 θυρας, ἀνέβη τὴν κορυφὴν τῆς τείχεος, καὶ ἐπήδησε
 κάτω· ἐξαίφνης δὲ τρόμος αὐτὸν ὑπελθόντος, ἀπε-
 φάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ· ἀλλ' ἐν ᾧ ἀνέβαινε τὸ τεῖχος,
 ἐγλίτρησε, καὶ πεσὼν ἐσύτριψε τὸν μηρὸν, ἢ κατ'
 ἄλλως ἐξήρθρωσε τὸ γόνυ, καὶ τέλος ἀναγκασθεὶς νὰ
 λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας,
 ὅπε ὁ ἀτυχὴς δὲν εὔρε πλέον καλὴν ὑποδοχὴν. Ὁλη-
 ῆ πόλις ἐμεριμῶριζε κατ' αὐτῆ, καὶ Ξάνθιππος, ὁ πατὴρ τῆς
 Περικλέους, τὸν κατηγοροῦν ὡς δωροφάγον τῶν Περσῶν·
 ἐπειδὴ δὲ ὁ Μιλτιάδης κληνῆρης ὢν διὰ τὰ τραύματα,
 τὰ ἵποια ἔλαβεν ἐν τῇ Πάρῳ, δὲν ἐδύνατο ἢ ἀπολο-
 γηθῆ, ἢ κατ' αὐτῆ κατηγορία ἐπιστῆθαι, καὶ ἔτιω κατ-
 ἐδικάζεθαι κατὰ τὴν τότε συνήθη τιμωρίαν τῶν μεγά-
 λων κακέργων νὰ ριφθῆ εἰς βαθυτάτον λάκκον, ὁ-
 νομαζόμενον βάραθρον, ὅθεν ἐδεῖς ἐξήρχετο πώποτε.

Α'λλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐνθυμέμενοι ἔτι τὰς προτέρας τε ἐκ-
 ἐβλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα, ἐσμίκρυναν τὴν κεφαλικὴν
 καταδίκην εἰς χρηματικὴν ποινὴν πεντήκοντα ταλάντων,
 τῶν δαπανηθέντων εἰς τὴν ἀτυχῆ ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς
 Πάρου· ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ, ἐ-
 βλήθη εἰς φυλακὴν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ὁ δυσυχὴς ὑπὸ
 τῆς πληγῆς τῆ ποδός, ἡ ὁποία προβαίνοσα ὁσημέρην
 ἐπὶ τὸ χεῖρον διὰ τὸν κακὸν καὶ κατάκλειστον ἀέρα, μετ-
 ἔβη τελευταῖον εἰς γάγγραιναν.

Ο' υἱὸς αὐτῆ Κίμων, ὁ ὀπίσθος ἦτο πολλὰ νέος,
 ἔδειξε τότε τὴν υἱικὴν ἀγάπην· ἐπειδὴ μὴ ἐπιτρε-
 πείσης τῆς ἀχαρίστου πόλεως τὸν ἐνταφιασμὸν τῆ σώ-
 ματος τῆ Μιλτιάδου ἕως ἔ πληρωθῆ ὅλον τὸ χρέος,
 ὁ νέος μεταχειριζόμενος πάντα τρόπον διὰ τῶν φίλων
 καὶ διὰ τῆς ὑπολήψεώς τε, ἐπλήρωσε τὴν χρηματι-
 κὴν ποινὴν, καὶ ἔτιως ἔθαψεν ἐντίμως τὸ σῶμα τῆ πατρός.

Δικαίως ἐπαινεῖται ὁ Μιλτιάδης διὰ τὴν συγκα-
 τόβασιν, μετριότητα καὶ δικαιοσύνην. Εἰς αὐτὸν οἱ Ἀ-
 θηναῖοι ἐχρεώσαν ὅλην τὴν δόξαν των· ἐπειδὴ αὐτὸς
 πρῶτος ἐδίδαξεν αὐτὸς τὸν ἀκαταφρονῶσι τὰς ματαιὰς
 ἀπειλὰς τῆ κενοδόξου βασιλέως τῆς Περσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Ἀπὸ τῆς τελευταῆς τῆ Μιλτιάδου ἕως τῆς
 φυγῆς τῆ Ξέρξου ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ δυσυχίαι τῆ Δαρείου ἠύξισαν περισσότερο τὴν
 ἔργην τε, σερεῖσαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀπόφασιν κατὰ τῆς